

Kloostertuin bij Kade 21-23

Of de paters redemptoristen zelf ooit over de tuin gepubliceerd hebben is mij niet bekend. Mogelijk besteedt pater Theo de Caluwé er aandacht aan in het boek 'Herders zonder kudde' dat als uitgave van het gemeentearchief gepresenteerd werd op vrijdag 7 maart 2003. Zelf ken ik het boek niet, maar in het gemeentearchief zal het zeker te vinden zijn.

Het Mip-rapport van Roosendaal en Nispen besteedt enkele regels aan de tuin in het hoofdstuk Groenelementen (blz. 32-33):*De tuin van de Paters Redemptoristen aan de Kade 21 bevat vele grote oude bomen en is qua tuinaanleg verwant aan de Engelse landschapsstijl;*
-idem in de beschrijving van Kade 21 op blz. 69: *Grote tuin. Kastanjes, beuken. Gelede bakstenen tuinmuur. Broeikassen.*

Marius Broos merkt het volgende op in zijn artikel "Het stadshart van Roosendaal anno 1905" in het tijdschrift van de Heemkundekring Roosendaal en Nispen, December 1992 Nr. 21, blz. 38: 2. *Het kerk- en kloostergebouw van de paters redemptoristen:In 1909 kwam de vernieuwde kerk volledig in gebruik. Op de plaats van het vroegere hoofdaltaar had men een koepelgewelf op het kerkgebouw gezet. Het in 1901 nog in de tuin van de paters Redemptoristen aanwezige gedeelte van de Molenbeek was inmiddels volledig gedempt*, zodat niets meer in de weg stond om het stuk riviergrond aan het Kerkbestuur toe te delen....*

*Het komt mij voor dat anno 1909 niet de hele zijtak van de Molenbeek gedempt is, gelet op de nog steeds aanwezige waterpartij (vijver). Een foto uit ca. 1935 laat ook nog een stuk van de "Smalle beek" zien (JvN)

Beeldenbank gemeentearchief K02608 (ca. 1935)

De tuin blijkt vooral ook een **processietuin** te zijn geweest. Foto's op de beeldenbank van het gemeentearchief getuigen daarvan. Ook zijn er foto's van het kerkhof en van een aantal religieuze objecten in de tuin (zie overzicht onderaan)

Beeldenbank gemeentearchief 25528D (ca. 1915)

Ook in de **monumentencommissie** heeft de kloostertuin de aandacht getrokken: Monumentencommissie 21-10-1992: verslag, agendapunt 3. Rondwandeling - Overzicht stand van zaken monumenten / planning (d.d. 29 oktober 1992). De navolgende panden zijn c.q. zullen nog beschreven worden. Een (definitief) oordeel van de commissie ten aanzien van deze panden is nog niet geformuleerd: ...Kade 21, Kade 23 (+ kloostertuin), ...

In de beschrijving van Kade 23 als **gemeentelijk monument** worden de volgende regels aan de tuin gewijd: *...Tot het complex behoort ook de ommuurde kloosterhof... De bakstenen tuinmuur is gebouwd in 1903, deze muur schermt de tuin aan alle zijden af, de tuinaanleg stamt uit de bouwtijd van het klooster en de kerk.... De bakstenen tuinmuur uit 1903 heeft een ezelsrugafdekking en wordt geleed door baksteen staanders en verdiepte velden met tandlijst.. De kloostertuin is aangelegd met slingerende grindpaden. Er is een kleine vijver en een deel is ingericht als moestuin. Ook is er een tuingedeelte met bloemen en hagen; rozen, rhododendrons, liguster en buxus. In de tuin een vooroorlogs beeld van gewapend beton voorstellend de gekruisigde Christus. Er staan diverse oude loofbomen, zoals bij de vijver een treurwilg met een omtrek van 2,5 meter. Bij de tuinmuren staan omvangrijke bomen o.a. twee beuken met een omtrek van 3 meter, bovendien lindebomen, essen, beuken, een walnoot, een esdoorn en kastanjabomen.*

In 1996 ontvangt de monumentencommissie een overzicht van de Afdeling Ruimtelijke ordening en Milieubeleid/René Kools juni 1996 met daarop:

Geplaatste rijksmonumenten:Kade 21...

Geplaatste gemeentelijke monumenten:Kade 21, Kade 23.....

In 2003 worden in de quickscan zowel kerk als klooster nog aangeduid als **gemeentelijk monument** > Cultuurhistorische Inventarisatie Noord-Brabant - Gemeente Roosendaal, 2003 - Quickscan, blz. 14: *....De Kade hoort historisch gezien bij het beschermde stadsgezicht. Door de huidige ontwikkelingen met het spoorwegemplacement en vanwege de grad waarin de homogeniteit is aangetast, is in ieder geval verzwaaard welstandstoezicht wenselijk;*

-Kade 21-23 - Het vermoedelijke bouwjaar van het pand 1875 - Planologische, landschappelijke en stedenbouwkundige criteria 8,5 - Kerk en klooster - gemeentelijk monument - beeldbepalend

Op de site <http://212.0.236.214/docs/monumenten/titelblad.htm> staat de kloostertuin vermeldt en beschreven als **rijksmonument** bij Kade 21 (en dus niet bij Kade 23)

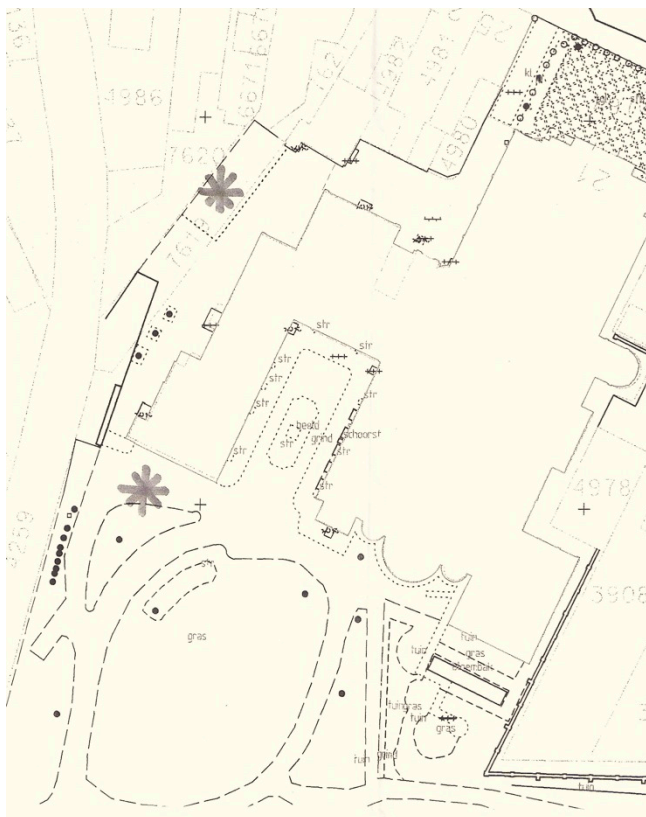
Dagblad De Stem 11-08-1994: Patersklooster bescheiden achter woonhuizen (foto: De paterskerk aan de kade in Roosendaal, waarachter het klooster schuil gaat. '...de plaats berust niet op toevalligheid...'):*Van de enorme tuin achter het pand aan de kade wordt op een zonovergoten dag geen gebruik gemaakt. De broeder van de moestuin woont sinds kort in een ander klooster. Als de blaadjes van de bomen vallen, hebben de bewoners van een flat aan de achterkant plezier van het uitzicht. De ruimte ligt er nog niet voor niets.*

Brabants Nieuwsblad 01-08-1994: 'Roosendaal, wat heeft dat?' (foto: Staande voor het woonhuis van de paters redemptoristen geeft Agnes Segers uitleg aan de stadswandelaars over de Paterskerk op de Kade)

BN/De Stem 21-01-2003: Boek over historie van redemptoristen: *...De pastor (A. van Hees) wil ook de bij de kerk behorende monumentale tuin toegankelijk maken. "Het moet een tuin van de gemeenschap worden. Als alles in volle bloei staat, is het prachtig om er ene keer doorheen te wandelen. Wat mij betreft mag iedereen daarvan genieten."*

BN/De Stem 30-06-2003: Nieuwe parochie viert feest in de tuin (foto: Na de plechtige dienst van anderhalf uur liet de koffie zich in de tuin van de kerk goed smaken) / Pauselijke onderscheiding voor Jack Hack (foto: J. Hack)

Als bijlage bij een brief van de Rijksdienst ontvangt de monumentencommissie in de vergadering van 08-10-2003 een kaart met daarop de tuin en een aanduiding van zones daarin met geringe monumentale waarde (dit met het oog op eventuele bouwplannen). Naast de brief van de rijksdienst aan de gemeente is er ook een brief van de gemeente aan de rijksdienst die beiden als onderwerp hebben: bezwaar (van de redemptoristen) tegen aanwijzing kloostertuin als monument.

ontwikkelingen m.b.t. paterskerk. Cultuurhistorische Verkenning wordt vastgesteld en krijgt te zijner tijd een vervolg

Monumentencommissie 23-01-2008: verslag, agendapunt 5: Ingekomen stukken: 15. *Uitgaande brief gemeente Roosendaal aan het kerkbestuur O.L. Vrouweparochie te Roosendaal. Waarbij de gemeente het initiatief inzake realisatie van appartementen in de tuin van de Onze Lieve Vrouwekerk aan de Kade niet ondersteund > niet besproken;*

-agendapunt 8. Rondvraag en sluiting: J. Gremmen: Paterskerk. De heer Gremmen heeft een stukje ontvangen over de Paterskerk. Hij concludeert dat dit een leerzaam verhaal is om naar te kijken. De St. Jan verdwijnt als kerk, de Paterskerk zou hiermee de hoofdkerk worden, maar blijkt in zo'n slechte staat te verkeren. Financiële middelen ontbreken om de kerk als zodanig in stand te houden en hiermee mag je veronderstellen dat de St. Josephkerk uiteindelijk de hoofdkerk voor Roosendaal wordt. De heer Ogier meldt dat er in de Welstandscie. een voorstel (initiatief kerkbestuur) is besproken om te bezien in hoeverre het mogelijk zou zijn om op het terrein achter de Paterskerk appartementen te bouwen. Vraag hierbij is: moet dit opgelost worden door gemeente en kerkbestuur op die plek of moet je de Paterskerk zien als een deel van het Spoorhavenplan en waaraan een andere functie toebedacht zou kunnen worden. Het voortbestaan van het religieus erfgoed gaat een belangrijke plaats innemen. Doordat de rijksdienst zich steeds meer terugtrekt bestaat het gevaar dat heel wat meer kerken zullen worden afgebroken dan wanneer ze onder het beheer van de rijksdienst zouden blijven.

Monumentencommissie 26-03-2008: verslag, agendapunt 4. Vaststellen verslag, besluitenlijst en aktielijst van de vergadering van 23 januari 2008: *Inhoudelijk, blz. 7: Er is overleg geweest tussen het kerkbestuur van de Paterskerk, gemeente en de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. De mogelijkheden zullen bekeken worden om de problemen bij het kerkbestuur integraal aan te pakken.*

Monumentencommissie 27-01-2010: verslag, agendapunt 3. Ter advisering: *Kade 21 (O.L.V.Kerk) te Roosendaal (RM); het demonteren en tijdelijk opslaan van een gedeelte (± 6 meter) van de monumentale tuinmuur i.v.m. de uit te voeren restauratiewerkzaamheden. > Gedurende de 2,5 jaar durende restauratie van de kerk aan de kade spelt de logistiek van het gehele bouwproces een cruciale rol. Om het benodigde materieel op en van de bouwplaats te krijgen zal een tijdelijke opening (± 6 meter) in de bestaande monumentale tuinmuur worden gemaakt. Nadat de restauratie voltooid is wordt de gehele tuinmuur weer terug geplaatst. Conclusie: de commissie is akkoord.*

Beeldenbank gemeentearchief <http://www.gemeentearchiefroosendaal.nl/ik-zoek/een-foto-of-kaart/weergave/search/layout/result>

Kade 21

Exterieur vóór 1909: K02255 (1904); R00849 (1904); K00195 (1905); K01887 (ca. 1905); K01888 (ca. 1905); K00202 (1907)

Interieur vóór 1909: K01904 (1900); K00200 (1901); K00199 (1904); M01093 (1905); R00856 (1905); BFK00017 (?1906)

Exterieur vanaf 1909: K01891 (ca. 1908); 25520D (verbouwing 1909); 25521D (blauwdruk 1909); 25522D (tekening architect A.J. de Bruijn, 1909); K06849 (1909); K00196 (ca. 1910); M01081 (1915); K06848 (1918); K08233 (1920); K09037 (ca. 1920); K02629 (verlichting 1924); K02630 (verlichting 1924); 25525D (ca. 1925); K01890 (ca. 1925); K01889 (1929); K01900 (1932); 25527D (1932); K08232 (1932); K02608 (ca. 1935); K06846 (ca. ?? 1935); K09972 (ca. 1940); K08716 (1949); 25531D (ca. ? 1975); K07641 (1989); K07642 (1989); K07643 (1989); K07646 (1989); K07661 (1989); K07662 (1989); K06581 (1990); K06584 (1990); 25542D (ca. ? 1990); K20000 (ca. 1993); K19569 (2002); K19572 (2002); K19573 (2002); K19574 (2002); K19575 (2002); 2010-00399 (2010); 2010-00510 (2010); 2010-00519 (2010); 2010-00795 (2010)

Interieur vanaf 1909: K00193 (1910); K00218 (1910); K00219 (1910); K08740 (1910); M01497 (1910); M01498 (1910); K01886 (ca. 1910); 27654D (? ca. 1910); M01084 (1915); M01500 (1916); BFK00018 (1916); K00213 (1919); K00209 (1920); K00212 (1920); M01090 (1919); M01092 (1919); K01902 (ca. 1920); 27655D (?ca. 1920); M01086 (1925); M01095 (1919); M01096 (1919); K00211 (1920); K01894 (ca. 1920); K01903 (ca. 1925); K02257 (ca. 1925); K00214 (1925); K00217 (1925); K00221 (1925); M01496 (1925); M01503 (1925); K00206 (1929); K06846 (ca. ?? 1935); 25524D (meimaand ca. 1925); K00220 (1925); K00210 (1925); K00215 (1925); K00216 (1925); K01895 (ca. 1925); K01896 (1926); K01893 (ca. 1930); K01892 (1932); K00222 (1932); K00194 (1940); K08250 (1955); 25534D (1964); 25535D (1964); BFK00144a (1987); K07663 (1989); K07664 (1989); K22691 (1989); K19579 (2002); K19591 (2002); K19584 (2002); K19586 (2002); K19587 (2002); K19588 (2002); K19589 (2002); K19594 (2002)

Interieurelementen: K00223 (altaar Heilige Familie, 1910); K01897 (muurschildering "Vergevingsgezindheid", ca. 1925); K01898 (muurschildering "Vriendelijkheid", ca. 1925); M01082 (muurschildering "Aanbidding van het Lam Gods", 1925); 25532D (altaar ?Niek Steenbergen, 1964); 25533D (nieuwe altaar Niel Steenbergen, 1964); 25536D (beeld H. Clemens Maria Hofbauer, ca. 1985); 25537D (Gerarduskapel, ca. 1985); 25538D (ex-voto's in kastje, ca. 1985); K19576 (Mariakapel, 2002); K19580 (St. Josefaltaar, 2002); K19571 (Alfonsusaltaar, 2002); K19578 (Gerarduskapel, 2002); K19581 (H. Hartaltaar, 2002); K19582 (altaar Heilige Familie, 2002); K19583 (Alfonsusaltaar, 2002); K19585 (hoogaltaar Niels Steenbergen, 2002); K19590 (Gerarduskapel, 2002); K19592 (piëta J. Cuijpers 1880, 2002); K19593 (beeld H. Clemens Maria Hofbauer, 2002); 25543D (missiekruis, 2003);

Beeld Sint Michael: K00344 (1950); K02605 (ca. 1950); 25539D (ca. 1955); K02606 (ca. 1975); 25540D (ca. 1980); BFO00284 (ongedateerd); K19568 (2002)

Kade 23

Exterieur: M10612 (1921); K13272 (1923); 25526D (1932); K02607 (1932); K13247 (1935); K02609 (ca. 1935); K14911 (1944); K07644 (1989); 2010-00081 (2010)

Interieur 28095D (2005); 28096D (2005); 28097D (2005); 28098D (2005); 28099D (2005); 28100D (2005)

Kloostertuin: K02608 (ca. 1935); K13250 (1935); 25541D (ca. ? 1990)

Processie in tuin: 25528D (ca. 1915); K13245 (1935); K13246 (1935); 25529D (ca. 1935); BFK00145a (ongedateerd); BFK00145b (ong.); BFK00145c (ong.); BFK00145e (ong.); BFK00145f (ong.); BFK00145h (ong.); BFK00145i (ong.); BFK00145j (ong.); BFK00145k (ong.)

Heilig Hartbeeld in tuin: K19577 (2002)

Kerkhof paters: K02612 (ca. 1935)

Kruisbeeld in tuin: K13244 (1935); K02611 (ca. 1950)